

Стаття 5. Україна є республікою.
Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.
Ніхто не може узурпувати державну владу.

Конституція України.

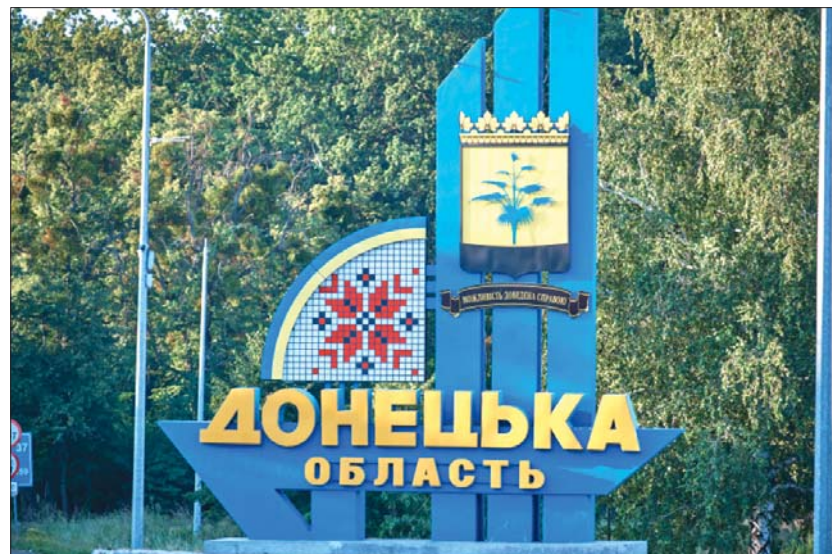
Донеччина: східний форпост

Здобуття Україною Незалежності у 1991 році вінчало титанічні зусилля багатьох поколінь українців, які долали складний і довготривалий шлях, віддавали свої сили й прагнення задля досягнення заповітної мрії: бачити нашу країну незалежною, квітучою, єдиною, європейською. Впродовж багатьох десятиліть покоління правозахисників, мислителів, правдолюбів і справжніх борців наближали Незалежність України й на Донеччині.

Зазвичай ми акцентуємо увагу на історії здобуття Незалежності, насамперед, через призму епохальних подій, що відбувалися у Києві. Водночас кожен регіон України, його кращі предстваники впродовж десятиліть закладали цеглини в утвердження української державності та

розбудову незалежної України. Донеччина — не виняток на цьому героїчному шляху. А з початком у 2014 році російсько-української війни Донецький край став ще й місцем кривавої, героїчної боротьби за захист незалежності й суверенітету Української держави, яку ведуть її кращі сини та дочки проти російських окупантів. І доки ворога не вигнано з української землі, ця боротьба триває!

На гербі Донецької області викарбувані слова: «Можливість доведена справою». Отже, передодні 30-річчя Незалежності України ми згадуємо найкращі імена, події та здобутки, завдяки яким утверджувалася українська державність на Донеччині, а також важливі віхи, зокрема й трагічні, які трапилися на цьому шляху.

Ми всі стали сильнішими й навчилися боротися за свої права

30 років для Донеччини були різними — моменти піднесення та потрясіння, радості та розчарування, криз та розвитку, боротьби та загальнонаціонального єднання.

2014 рік назавжди змінив нашу область, змінив людей і їхнє ставлення до країни, до незалежності та власного життя. Всі ми стали сильнішими, всі навчилися боротися за свою свободу і права.

На жаль, моє рідне місто Макіївка, як і десятки інших, залишилося за так званою лінією розмежування, і там, в окупації, на День Незалежності люди розмальовують паркани синьо-жовтими кольорами, тихенько у себе вдома дістають державні прапори, вмикають гімн та дивляться новини на українському телебаченні. І в Донецьку, і в Горлівці, і в Макіївці, і в десятках окупованих населених пунктів є люди, які знають і вірять: мир прийде на їхню землю, а українські прапори будуть не на

кухнях у будинках, а на площах та вулицях.

Мир на українській землі — те, чого прагнуть Президент України, уряд та всі ми. Нині кроки з врегулювання конфлікту мирним дипломатичним шляхом уже дали змогу впродовж 2020—2021 років відновлювати зруйновані внаслідок російської агресії будинки у Мар'їнці, Красногоровці, Авдіївці, Лебединському, ремонтувати школи у населених пунктах на лінії розмежування, дороги та мости, що були зруйновані і часом, і війною.

Звісно, не можна сказати, що до війни нічого не робилося, але все-таки: коли на окупованій частині області залишилися лікарні обласного значення, великі підприємства, культурні та виставкові центри, стадіони та парки, тут, у маленьких містах та селах, майже нічого не було. Принцип тодішньої влади був дуже простий — гроші вкладали в те, що цікави-

ло місцевих олігархів. А влада на місцях, у переважній своїй більшості, не опікувалася питаннями розвитку своїх міст, а просто плівла за течією.

Після початку війни все змінилось, і нині у громадах Донеччини є центри безпеки і центри надання соціальних послуг, розвивається малий та середній бізнес, будуються амбулаторії та лікарні, у Краматорську зводять нове житло для переселенців, а Маріуполь перетворився на культурний і туристичний центр.

І мешканці Донеччини, які виходять на відновлені площі, водять діточок до нових садочків та шкіл, — усміхнені та щасливі, бо знають і бачать: держава докладає максимум зусиль для створення розвиненої, успішної та європейської Донеччини...

На всіх державних святах, меморіальних заходах, які пов'язані з трагічними датами російсько-української війни, завжди дуже

сумно бачити батьків та родичів загиблих українських героїв, важко згадувати ці страшні події, важко бачити сльози в їхніх очах. Але саме ці очі та обличчя дають сили працювати далі, бо на спомин про тих, хто поклав своє життя за вільну, незалежну та розвинену країну, ми маємо докласти максимум зусиль для розбудови Донеччини та України, для встановлення миру та повернення під контроль української влади тимчасово окупованих територій!

Вірю і знаю, що настане день, коли міста, що нині в окупації, будуть мирними та українськими, а синьо-жовті прапори майоритимуть на площах Донецька, Луганська і Криму!

З Днем Незалежності! Слава Україні!

Павло КИРИЛЕНКО,
голова Донецької обласної державної адміністрації — керівник обласної військово-цивільної адміністрації.

Як створювалася Українська Гельсінська спілка

До перших неформальних громадсько-політичних і правозахисних об'єднань на Донеччині належала невелика група патріотів, яка 22 квітня 1989 року зорганізувалася як Донецька обласна філія Української Гельсінської спілки. Організатором зборів був на той час уже відомий журналіст-дисидент В'ячеслав Чорновіл, на запрошення якого у Донецьку зібралися 11 активних і патріотично налаштованих мешканців області.

Донецька філія УГС фактично проіснувала до осені 1991-го, її діяльність містила просвітницьку та політичну складові. Активісти Донецької УГС започаткували й Донецьку обласну організацію Української республіканської партії (УРП).

У 1990 році за редакцією вчителя Ярослава Гомзи почав виходити самовидавний орган Донецьких організацій УГС-УРП — художньо-публіцистичний журнал-альманах «Каяла». З

підготовлених 4 побачило світ 2 випуски.

Зі спогадів Іллі Шутова: «На Білицькій ТУМ, УГС і (пізніше) РУХ очолював Степан Луців, який разом з Ярославом Гомзою і Володимиром Мазановим на квартирі у Володимира в Донецьку заснували обласну організацію УГС.

На той час я вже був обраним головою обласного Товариства української мови ім. Тараса Шевченка, і мене з обкому КПРС (у той час органи компартії були

Учасники заснування Донецької обласної філії Української Гельсінської спілки.

наддержавними і їхні вказівки були обов'язковими до виконання держорганами) запрошували на різні заходи, пов'язані з громадською діяльністю, що викликало деяке напруження у моїх відносинах з керівниками в держорганах. Одного разу на нараді я мусив поставити крапку над «і» й пояснив своєму керівнику у присутності всього виконкому, що я — керівник впливової організації обласного рівня, яка нараховує більш як три тисячі осіб, став найомлювати виконком з

рішеннями обласного ТУМ і став уникати від виконання рішень міськомком і райкому КПУ, критикуючи їх за російський шовінізм і нетолерантність.

На збори засновників 22 квітня 1989 року приїхав В'ячеслав Чорновіл, де я, юрист Київського райвиконкому міста Донецька, його вперше побачив...

Підставою, для «легальної» присутності на зборах стала скарга сусіда-«стукача» на Володимира Мазанова, що він на своїй квартирі збирає «антисоветчи-

ков», «які галасують і призивають к сверженню КПСС».

Належно виконуючи свої обов'язки юриста виконкому, я взяв офіційний дозвіл голови виконкому Володимира Рибака (хоча збори вже були у позаробочий час), для з'ясування обставин по скарзі «стукача», пішов на збори, про які мене заздалегідь попередили всі троє.

Перед під'їздом стояли троє, які своєю зовнішністю нагадували «філерів», та відступати нікуди, іду у під'їзд, заповнений кагебіс-

тами, ментами, та іншими «свідками» (в т. ч. стукач), у цей час відкриваються двері квартири В. Мазанова, менти завалюють у приміщення, скручують Володимира, і я чую В'ячеслава Чорновола, який твердим голосом цитує конституційні права про свободу зборів...

Присутність юриста райвиконкому різко зняла напруження, адже я так саме закликав дотримуватись Конституції.

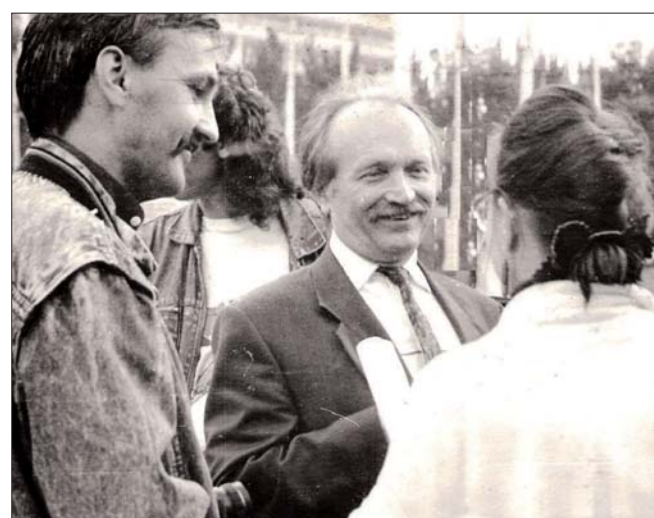
В. Мазанова, якого скрутили менти, відпустили, він ще довго скаржився, що менти в процесі боротьби повикручували йому пальці, й після цього вони періодично у нього боліли...

Збори не розігнали, і УГС на Донеччині була створена завдяки моему втручання, але залишатися я не зміг, а, дотримуючись конспірації, вийшов разом з ментовськими та кагебістськими...

Наступного разу з В'ячеславом Чорноволом шляхи пересіклися у мандатній комісії установчих зборів Народного руху України, членом якої я, увійшовши до оргкомітету з'їзду, став з доброї волі Віктора Кулича, який її очолював.

В'ячеслав Чорновіл прийшов вирішити питання повноцінного мандату для членів УГС, адже на з'їзд вони пройшли як запрошені. Він був коректний і переконливий. УГС мандати отримала. Таким самим переконливим він був кандидатом в Президенти України».

Фото з відкритих джерел.

В'ячеслав Чорновіл на Донбасі у квітні 1989 року.

